

PIRATERIE LA DUNĂREA DE JOS ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

*Dr. Constantin CHERAMIDOGLU**

Fenomenul pirateriei la Dunărea de Jos nu era ceva nou, legendele despre pirații ce atacau corăbiile ce se aventurau pe brațele Dunării sunt cunoscute din vechime, iar Sulina a rămas în istorie și pentru pirații ei, din care mulți își au încă pietrele funerare în cimitirul vechi al orașului. Dar în perioada interbelică lumea n-ar crede că un astfel de fenomen se mai putea întâlni și totuși în presa vremii sunt dese știrile despre atacurile bandelor ce jefuiau șlepurile de la Dunăre, atacau vasele străine dar și românești aflate în porturile Brăila, Galați, Tulcea și Sulina, dar și în alte locuri. Pentru a ne face o imagine asupra dimensiunilor acestui fenomen și a înțelege modul de desfășurare a acțiunilor piraterești, vom face o scurtă trecere în revistă a știrilor despre acest subiect, din principalele ziare ale timpului.

Correspondentul de la Brăila al ziarului „Universul” transmitea la 19 iulie 1925 următoarea știre: „Față de numeroasele reclamațiuni primite de siguranța locală din partea mai multor comercianți de cereale, în special importatorii de porumb din Iugoslavia, cum că din șlepurile ce sosesc la Brăila se fură mari cantități de porumb în timpul drumului ce-l fac până aci, d. Ștefan Rădulescu, șeful serviciului special de la siguranța locală, a delegat cu facerea cercetărilor pe comisarii C. Apostolescu și Mișu Stoenescu. După întinse investigații, cei doi polițiști au reușit să descopere pe Dan Mihail, căpitanul șlepuului <<N.F.R. 792>> și Manea Eftimie, marinar de pe acest șlep, care au sustras o cantitate de 15 mii kgr. de porumb iugoslav, în dreptul vadului Ghizdăvești (jud. Constanța) < de fapt este Ghindărești, n.n.C.C.>. Această cantitate de porumb furat, a fost vândută cârciumarului Gavril Hariton, care tăinuia o bandă de asemenea pirați, de pe urma căreia, a realizat o avere de câteva milioane lei, după cum cercetările siguranței au dovedit-o. Jefuitorii mai au de complici pe un anume Sinterof, Spiridon Iosef, Simion Gherasim și alții. Aduși la siguranță aceștia au declarat că aveau organizate bărci de pescari lipoveni, cărora le predau marfa furată de însăși căpitani și marinarii șlepurilor și pe care o scoteau prin diferite sate de pe malul Dunării, din județele Constanta și Tulcea. Din spusele lor reiese că mai mulți soldați grăniceri ce făceau de pază pe malul Dunării i-au surprins în nenumărate rânduri scoțând marfa la mal, dar i-au lăsat nesupărați, făcându-se complici cu hoții”. Tot atunci s-a mai descoperit o bandă de pirați din comuna Carcaliu (jud. Tulcea), compusă din Toma și Teodor Haralamb, Sidor N. Fiot, Dalalca Simion zis Doloftei, Spiridon

Lefterie și Filimon Chirilă¹. Avem aici și infracțiunea de baraterie, ce desemnează acțiunea prin care echipajul unui vas fură din marfa pe care o transportau.

În primăvara anului 1928 presa vorbea despre măsurile luate în portul Brăila ce aveau ca scop stârpirea cuiburilor de pirați ce afectau buna desfășurare a traficului comercial pe Dunăre. Citim astfel în ziarul „Cuvântul” următoarele: „În ultima vreme, contrabandele în portul nostru, luaseră proporții îngrijorătoare. O serie de indivizi, fără nici o situație precisă în societate, străini stâlpi de cafenele și traficanți de carne vie, se îndeletniceau pe o scară întinsă cu contrabandele. Prin mijlocirea marinarilor de pe cargobote, acești indivizi pătrundeau în interiorul vaselor, dedându-se la contrabande dezmațate. Dar contrabandiștii nu se mulțumeau cu atât, ci mai făceau și spionaj, prin unii din căpitani de cargobote, în favoarea țărilor inamice nouă. Unii dintre contrabandiști, în lăcomia lor după câștig ilicit, nu se dădeau în lături de a fura diferite obiecte și materiale, de pe vasele ancorate în port. Starea aceasta de anarhie, care ne compromitea în ochii străinătății, prin pirateria și contrabandele fără sfârșit, din portul nostru nu mai putea dăinui. În consecință, energicul polițai al portului, d. Victor Popovici, a luat cele mai drastice dispozițiuni, pentru stăvilirea contrabandelor și pirateriei din port. Toți comercianții de cereale și agențiile de vapoare, sunt satisfăcute că, în sfârșit, portul nostru a fost curățat de contrabandiști și pirați, care operau ca pe timpul turcilor”².

Bucuria comercianților și marinarilor n-a ținut însă mult. La 11 iunie ziarul „Universul” primea de la Brăila următoarea veste: „O îndrăzneță piraterie s-asăvârșit la dana nr. 7, în apropiere de debarcaderul vaporului de Galați, unde se afla acostat șlepul <<Aspasia>>, proprietatea d-lui Cosmetto. La ora 11 și jum. noaptea, căp. șlepului, d. Iordan, pe când dormea în cabină, a fost zăvorât și închis de 7 pirați care invadaseră șlepul. Pirații s-au îndreptat apoi spre hambarul șlepului și au început să încarce saci de grâu. Căpitanul auzind zgomot, s-a trezit, a spart ușa și a ieșit pe covertă. O luptă s-a încins între căpitan și pirați. Cum însă numărul lor era prea mare spre a putea fi dovediți, căpitanul a fost legat și aruncat în fundul hambarului. Norocul lui a fost că șlepul era numai pe jumătate încărcat, altfel căpitanul și-ar fi găsit moartea. Paznicii celorlalte șlepuri auzind zgomote, au venit în ajutor. Bandiții profitând de întuneric, au dispărut cu bărcile lor. Poliția și căpitania portului au deschis o anchetă”³.

* Societatea de Științe Istorice, filiala Constanța.

¹ „Universul”, an XLIII, nr. 165 din 20 iulie 1925, p. 2.

² „Cuvântul”, an IV, nr. 1041 din 10 martie 1928, p. 4.

³ „Universul”, an XLVI, nr. 133 din 13 iunie 1928, p. 7.

Apar însă și știri îmbucurătoare, cu succese ale autorităților în lupta cu pirații. Un exemplu de la Brăila, îl vedem în decembrie 1928, ce relatează despre arestarea unei bande de pirați: „Jandarmii dela postul Chiscani au surprins la punctul Titu Arapu o bandă de pirați în momentul când încercau să dispară cu o cantitate de circa 10.000 kg. grâu furată de pe un șlep acostat în acel punct. Fiind somați să se predea bandiții au refuzat, ceea ce a determinat pe jandarmi să tragă focuri spre a-i intimida. Șeful bandei, un anume Dumitru Popescu, a fost rănit mortal. Mai înainte de a-și da sfârșitul el și-a denunțat complicitățile care au fost cu toții arestați”⁴.

Iată și un alt caz, din vara anului 1932: „Poliția judiciară, sesizată de mai multe reclamații cu privire la furturile comise pe bordul a numeroase vase ancorate în port, a reușit să aresteze o bandă de pirați compusă din indivizii Constantin Cristu zis Chioru, Ștefan Ciașcă din cartierul Clony, Ștefan Macarie din str. Grației și alții. Banda a dat numeroase lovituri. Ultimul furt a fost comis la bordul vaporului <<Ausward>> sub pavilion norvegian, de unde s-au furat numeroase materiale. Din bandă făceau parte și vreo doi barcaii, care erau folosiți la transportarea materialelor furate. Prăzile erau duse apoi pe șlepul <<Nina>> al cărui comandant, un anume Constantin Crassa, era complicele și pe cât se pare, șeful bandei. Parte din materialele furate au fost găsite în hambarul șleplului <<Nina>>, ancorat de mai multe zile la punctul Ghecet”⁵.

Se pare însă că măsurile respective nu au avut efect pe termen lung, pentru că în anul 1933 corespondentul de la Brăila al cotidianului „Dimineața” avea să transmită între altele: „Cu toate măsurile luate de căpitănia și poliția portului nostru, bandele de pirați, care jefuiesc vapoarele și șlepurile ancorate pe Dunăre, nu au putut fi prinse. Câteva arestări făcute de autoritățile polițienești în rândurile acestor îndrăzneți răufăcători, n-au avut ca rezultat decât că hoții au întrerupt pentru scurt timp jafurile de pe Dunăre. Ieri noapte, o bandă de pirați bine organizată, a dat o lovitură îndrăznească pe vaporul <<Nelios>>, sub pavilion elen, sosit în portul nostru la ordinul agenției maritime <<Troianos>> și ancorat la punctul <<Băi>>, urmând să încarce cereale pentru export. Pirații, probabil în număr de 5-6 inși, au venit cu o barcă până la prora vasului și cățărându-se pe lanțul ancorei, s-au urcat pe bord. Cum majoritatea personalului se afla în oraș, hoții au pătruns în hambarul vaporului, de unde au furat patru baloturi cu mușamale, parâme și diverse alte materiale, a căror valoare se ridică la câteva sute de mii lei. Deși operația piraților a durat mai mult de o oră, totuși autorii îndrăznețului atac, n-au fost observați de nimeni. Furtul a fost

⁴„Dimineața”, an XXI, nr. 7917 din 23 decembrie 1928, p. 3.

⁵„Cuvântul”, an VIII, nr. 2636 din 24 august 1932, p. 6.

descoperit abia dimineața deunul din mateloți, care asediat comandantul vasului. (...) Cazul a fost imediat reclamat căpitaniei portului, care a luat măsuri pentru identificarea piraților. În acest scop, s-au dat dispozițiuni agenților să facă în fiecare noapte razii pe Dunăre, cu șalupa căpitaniei, arestând pe toți cei ce vor fi găsiți navigând cu bărcile, fără motive bine precizate. De asemeni, d. polițai Victor Mihăescu, șeful poliției portului, a făcut mai multe descinderi în cartierele locuite de contrabandiști și pirați, îndeosebi la Comorofca și Valea Olangeriei”⁶.

Zece zile mai târziu, același corespondent informa publicul de mersul anchetei: „După meticuloase cercetări, polițiștii au reușit să dea de urma răufăcătorilor. Astfel, comisarul Gheorghiu a aflat că membrii periculoasei bande de pirați sunt trei cunoscuți clienți ai poliției anume: Cristu Cristu, zis Chioru, din str. Dorobanții Noi 31, S. Stelian, zis Buzatu, din str. Fortunei 5 și Dionisie Vasile din aceeași stradă 60. Din aceștia, a putut fi însă arestat numai Stelian Buzatu, întrucât ceilalți, simțind că sunt urmăriți, au reușit să dispară la vreme. Arestatul, fiind supus cercetărilor a refuzat să facă vreo declarație, susținând că n-are nici un amestec în furturile comise. Procedându-se la percheziționarea celor trei membri ai bandei, la Cristu Cristu s-a găsit un întreg bazar de mărfuri, printre care: îmbrăcăminte, pielărie, bidoane cu vopsele, mușamale și diverse alte materiale, toate furate de pe vapoarele din portul nostru”⁷.

Numeroasele plângeri înregistrate la Parchetul de la Brăila, ca și la Legiunea de Jandarmi de acolo, se refereau în anul 1932 la o bandă de pirați ce jefuia șlepurile cu cereale ce veneau din susul Dunării. Apar însă și rezultate pozitive ale acțiunilor de control, așa că putem afla din ziarul din toamna anului 1932, cele ce urmează: „Plutonierul Capră aflat ieri în patrulare pe malul Dunării a surprins în apropiere de comuna Chiscani 11 bărci în care se aflau 20 de pirați. Ei încercau să descarce pe mal câțiva saci cu cereale furați de la un șlep. Jandarmii i-au somat să se predea. Tâlharii au fost arestați și predați parchetului. S-a stabilit că cei 20 de indivizi sunt originari din comuna Ghizdărești, județul Constanța. Banda a săvârșit numeroase furturi la Brăila, Hârșova, Cernavoda, etc.”⁸. Din păcate însă hoții au reușit să scape de pedeapsă și și-au reluat vechile obiceiuri. Așa se face că în ziarul din 28 octombrie 1932 apare o știre similară: „acum două zile, postul de jandarmi din com. Radu Negru, a fost informat că pirații puși acum câțva timp în libertate, au comis noi furturi. Dar pentru a nu mai fi surprinși, au schimbat locul de descărcare a mărfurilor sustrate de pe șelpuri, la punctul numit <<Chiciul Bratușca>>. O patrulă de jandarmi, sub

⁶„Dimineața”, an XXIX, nr. 9687 din 15 decembrie 1933, p. 1.

⁷„Dimineața”, an XXIX, nr. 9697 din 25 decembrie 1933, p. 22.

⁸„Dimineața”, an XXVIII, nr. 9260 din 7 octombrie 1932, p. 11.

conducerea plutonierului Capră, a pornit deîndată la locul indicat și ascunzându-se în sălciile de pe malul Dunării, a așteptat până noaptea târziu, când urma ca hoții să descarce marfa furată. După o bună așteptare, jandarmii au reușit într-adevar să surprindă trei lotci pescărești, conduse de șefii bandei, Mihai Osip și Haralambie Ariton, având de data aceasta ca complici pe Ibrișiu Ignat și Tănase Andron, toți din com. Ghizdărești, jud. Constanța. Somați să se predea, pirații s-au supus; jandarmii au descoperit în bărci 50 saci cu grâu, furat de pe șlepurile care coborau din susul Dunării, cu destinația Brăila. Cei patru pirați au fost arestați și duși la post, pentru cercetări. Pe drum, unul din ei a încercat din nou să mituiască pe jandarmi cu 6000 lei, pentru a-i pune în libertate. Jandarmii au simulat că acceptă târgul, dar, primind banii, i-au confiscat, dresând acte de mituire. Modul de operațiune al bandei era același pe care l-am mai relatat. În timpul nopții, când personalul vaselor dormea, ei se apropiiau cu lotcile și urcându-se pe șlep, încărcau bărcile cu saci de cereale, apoi debarcau pe mal, la <<Chiciul Brătușca>>. Marfa furată – de preferință grâul – o vindeau la morile de făină, sau la comercianți, ca fiind recolta lor. Se crede că sacii cu grâu, descoperiți în cele trei lotci, provin dintr-o spargere făptuită acum trei zile, pe un șlep al societății austriece D.D.S.G.”⁹.

Din presă aflam și cum acționau acești pirați: „Fiind interogați asupra modului de operație, hoții au declarat că în timpul nopții, pe când paza șlepurilor ce coborau spre Brăila sau ancorau la Chiciul Morii, era mai slabă, se apropiiau de vase cu bărcile și unii din ei se urcau pe vas. După ce încărcau câte 20 și chiar 30 saci cu cereale, îi încredințau tovarășilor din bărci și în urmă dispăreau înbaltă. În caz că șlepul nu avea cereale, furau mușamale, parâme, etc. Jefuitorii au mai arătat că, în toate operațiunile se duceau înarmați, spre a preîntâmpina orice surprindere a personalului de pe vas”¹⁰. Mai adăugăm noi că mușamaua de care se vorbea în acele cazuri, era folosită ca prelată de acoperire a magaziiilor (hambarelor) vasului.

Tot spre a înțelege modul de operare al bandelor de pirați din satul Ghindărești (în epocă se numea Ghizdărești), vom cita dintr-un alt articol apărut în „Adevărul” din iunie 1933: „Un îndrăzneț atac banditesc s-a săvârșit ieri noapte pe Dunăre, în apropiere de comuna Gropeni. Un grup de pirați, îmbarcați în două lotci s-au apropiat de un șlep-motor ce se ducea în susul Dunării cu mărfuri și cereale și cu ajutorul unor scări de frânghii au încercat să se urce pe vas cu scopul de a-l jefui. Cum însă personalul șlepului știa că prin această parte a Dunării operează bande de pirați, lăsase pe un marinar să vegheze. Acesta observând pe hoți apropiindu-se de șlep a

⁹„Dimineața”, an XXVIII, nr. 9282 din 28 octombrie 1932, p. 11.

¹⁰„Universul”, an XLIX, nr. 275 din 6 octombrie 1932, p. 3.

dat alarma. Marinarii văzând totuși că pirații voiesc să atace șlepul, au descărcat asupra lor mai multe focuri de armă și în același timp au mărit viteza vasului. Pirații au răspuns de asemeni cu focuri de armă, dar nemaiputându-se ține după șlep au abandonat lupta, îndreptându-se spre malul dobrogean. O patrulă de jandarmi din județul nostru <Brăila, n.n. C.C.> , alarmată de detunăturile armelor a venit la malul Dunării și văzând pe pirați i-au somat să se predea. Aceștia au continuat însă să plutească spre baltă, dispărând între sălcii. Jandarmii pornind în urmărirea lor au reușit să-i aresteze. Ei sunt Ion Matei Filip, Gheorghe Vartolomei, Mihai Trifan, Terente Larion, Miron Marcu și Tudor Vicol, din comuna Ghizdărești, județul Constanța, care au numeroase acte de piraterie la activul lor”¹¹.

Activitatea autorităților se intensifică în direcția urmăririi piraților dar și a prevenirii actelor de piraterie. În primăvara anului 1933 poliția arestase șapte din membrii unei bande, care în timpul cercetării au recunoscut că au participat la jefuirea vaselor „Marett” sub pavilion englez, „Mont Parnasus” sub pavilion panamez, „Makis” (elen) și „Brit Maria” (englez), de pe care au sustras bijuterii, bani și obiecte valoroase, precum și parâme sau alte materiale ce puteau fi valorificate rapid. După cum informa presa, un comisar și câțiva agenți de la biroul judiciar au făcut percheziții la domiciliile a doi dintre arestați, unde au găsit o mare parte din prada obținută de pirați. Ancheta continua pentru a se identifica și restul bandei, precum și tăinuitorii ce păstrau obiectele furate¹².

Despre o bandă din Brăila transmitea informații corespondentul ziarului „Universul”, în septembrie 1933: „Banda de pirați ce și-a făcut apariția în portul nostru, atacă cu un curaj extraordinar vasele, atât pe cele legate de chei, cât și pe cele aflate în largul Dunării sau în apropierea bălților. După recenta lovitură dată unui șlep cehoslovac încărcat cu cereale la punctul <<Băi>>, banda de pirați a atacat în cursul nopții tot în același loc, cargobotul <<Capo Arama>>, sub pavilion italian, sosit spre a încărca cereale. Pirații au venit cu o barcă și acostând-o lângă vas, s-au urcat pe o scară de frânghie pe bordul vaporului și intrând în cabinele mateloților, au furat bani și obiecte de valoare. După această ispravă, banda a încercat să atace șlepurile D.D.S.G. 8200 sub pavilion austriac și B.L. 1055, dar fiind simțită de marinari, a dispărut refugiindu-se spre baltă. Autoritățile portului fac cercetări. În acest scop, s-a făcut astă-noapte o razie în tavernele din port, cum și în cartierele mărginașe unde pirații se ascund de obicei. A fost arestat un oarecare Gheorghe Constantin, din str. Citadelei 38, despre care se bănuiește că are legături cu bandele de pirați”¹³.

¹¹ „Adevărul”, an XLVII, nr. 15154 din 2 iunie 1933, p. 4.

¹² „Universul”, an L, nr. 122 din 8 mai 1933, p. 6.

¹³ „Universul”, an L, nr. 261 din 24 septembrie 1933, p. 1.

Mai rar, presa informa și despre arestarea celor vinovați de acte de piraterie, căutând să ofere amănunte despre persoanele respective; un exemplu îl găsim la Galați, în decembrie 1932: „Organele polițienești sunt de multă vreme în urmărirea unei bande de pirați ce a dat numeroase lovituri la vapoarele ancorate în port și în bazinul cherestelelor. Pirații veneau noaptea cu luntrea și acostau lângă vas; unii din membrii bandei se urcau pe punte și se introduceau în cabine de unde furau bijuterii, obiecte de valoare și haine. Așa s-a întâmplat pe vaporul <<Cezar Mabro>>, sub pavilion egiptean și alte bastimente sub pavilion englez și grec. O razie întreprinsă de d. comisar ajutor Gheorghe Hotnog a dus la prinderea lui Gheorghe Mihai, zis Găinaru, domiciliat în cartierul <<Galații Noi>> str. IV nr.33, care a mărturisit că este unul din pirații portului Galați. Gheorghe Mihai se dădea drept muncitor de port și la muncă venea cel dintâi. Odată urcat pe puntea vasului, în zorii zilei, marinarii și ofițerii dormind, opera în voie. El fura tot ce găsea mai de preț în cabine și spre a masca operațiile lucra alături de ceilalți muncitori”. Interesant este că ziaristul ne spunea în continuare ce îi declarase piratul, lucru credem nou, în presa românească: „Am avut ocazia să stăm de vorbă cu piratul Gheorghe Mihai. E de statură mărunță, foarte inteligent, ochi sclipitori. Iată ce ne-a declarat: <<De mulți ani mă ocup cu pirateria. Sub masca de muncitor de port, mă introduceam în vapoare și furam ce găseam mai de preț. Ceilalți membri ai bandei veneau noaptea cu luntrea lângă vapor, se urcau pe punte și în întunericul nopții dispăreau. Ei furau în special bijuterii din cabinele ofițerilor, care seara la culcare aveau grijă să... nu le ascundă. Bandă de pirați bine organizată, e în portul Brăila. Desigur, dacă nu eram trădat de unul din vecinii mei din cartier, poliția nu putea să mă aresteze. Vecinii aveau ură pe mine, că duceam un trai mai bun și am căzut în cursă. Totuși, după ce voi ispăși pedeapsa, voi reîncepe pirateria, dar pe un stil mai mare și voi avea grija să nu mai fiu trădat”¹⁴.

Dar iată o știre din toamna anului 1933, privind condamnarea aceluiași pirat: „Înainte de judecătoria de ocol s-a înfățișat procesul bandei de pirați din portul Galați, condusă de Gheorghe Mihai, zis Găinaru, din cartierul <<Galații Noi>> și având complici pe concubina sa Ana Gruzman, Traian Radovici, zis Rusu și Dumitru Apostol. Banda a săvârșit piraterii pe bordul vapoarelor: <<Francona>> (francez), <<Cezar Mabro>> și <<Memphis>> (egiptean), <<Polly>> (italian), <<Tereze Contoianis>> și <<Costis>> (grec), <<Maghyar>> (ungar). Pirații veneau noaptea cu barca lângă vapor și cu ajutorul unei parâme se urcau pe bord. Ei spargeau cabinele ofițerilor și marinarilor furând haine, rufărie, bijuterii și bani. Lucrurile furate erau duse la locuința lui Traian Radovici zis Rusu și

¹⁴ „Universul”, an XLIX, nr. 354 din 24 decembrie 1932, p. 4.

vândute în oraș. Judecătoria a condamnat pe Gheorghe Mihai zis Găinaru la 7 luni închisoare; Traian Radovici zis Rusu, la 15 zile închisoare și a achitat pe ceilalți inculpați”¹⁵. Poate că lipsa asprimii pedepselor este una din cauzele care au dus la persistența acestui fenomen al pirateriei în perioada interbelică la Dunărea de Jos. Și vedem limpede acest lucru, dacă ne uităm la știrea din 4 decembrie 1934 de la Galați: „Un atac de piraterie s-a săvârșit pe vaporul <<Noemi-Iulia>>, sub pavilion englez, ancorat în Bazinul Nou, unde încărcă cherestea pentru Palestina. Banda de pirăți, condusă de Gh. Mihai, zis Găinaru, a pătruns pe vapor și, în timp ce jefuia cabinele marinarilor, a fost surprinsă de grăniceri, care au arestat-o și au dus-o la căpitănia portului”¹⁶.

Mai adăugăm un exemplu de pirat din comuna Glăvăni, jud. Cetatea Albă, arestat, la Brăila în anul 1937, despre care presa nota: „Din cercetările făcute s-a stabilit că Ivan Smirnov se ocupa de mai multă vreme cu furturile de pe vapoare și că în ultimul timp s-a asociat cu alți indivizi, dând lovituri îndrăznețe, în special pe vasele străine din porturile Brăila, Galați, Reni și Ismail. Banda era condusă de Ivan Smirnov și avea legături cu alte bande de pirăți din celelalte porturi dunărene. (...) Ivan Smirnov a divulgat anchetatorilor pe toți tovarășii săi de operație”¹⁷.

În anii următori fenomenul continuă să se manifeste, mai ales în zona portului Brăila. Din presă aflăm de mai multe cazuri de atacuri pentru jefuirea vaselor; ne oprim la unul petrecut în aprilie 1934: „Abia a reînceput activitatea pe Dunăre și bandele de pirăți, care anul trecut au dat numeroase lovituri, jefuind zeci de șlepuri și vapoare, și-au făcut din nou apariția în portul nostru. Prima lovitură au dat-o încursul nopții de ieri, pe șlepul M.F.T.R. 720 sub pavilion ungar. Vasul venise de două zile încărcat cu mărfuri și cereale, adunate în tranzit din Ungaria și ancorase la punctul <<Băi>>, lângă elevatorul <<Corabia>>, care transborda marfa în vaporul <<Thesis>> sub pavilion elen, cu destinația Olanda. Pirații, folosindu-se de un moment când n-au fost observați de grănicerul ce făcea de pază pe malul Dunării, s-au urcat în două bărci și strecurându-se printre celelalte vase acostate în acel punct, au ajuns lângă vasul M.F.T.R. Parte din tâhari au rămas în lotci, iar restul s-au urcat pe bordul șlepului, cu ajutorul unei scări de frânghie. Nefiind simțiți de nimeni, pirații au furat o mare cantitate de mărfuri, cereale și diverse materiale, pe care le-au coborât în bărci. În momentul când hoții se pregăteau să plece, au fost văzuți de un marinar de pe un vas apropiat, care a dat alarma. Personalul șlepului jefuit a pornit

¹⁵ „Universul”, an L, nr. 290 din 23 octombrie 1933, p. 5.

¹⁶ „Universul”, an LI, nr. 334 din 6 decembrie 1934, p. 13.

¹⁷ „Curentul”, an X, nr. 3499 din 27 octombrie 1937, p. 9.

imediat în urmărirea piraților, dar aceștia reușiseră să treacă Dunărea, în bălți, unde au dispărut. Cazul a fost adus la cunoștința căpităniei portului”¹⁸.

Iată relatarea unui alt caz din vara anului 1934: „Ieri noapte, o bandă de pirați s-a îmbarcat între trei bărci și s-a dus la punctul <<Chiciul Popii>>, unde sunt ancorate câteva șlepuri sârbești, încărcate cu porumb din Iugoslavia. Pirații s-au urcat pe două șlepuri și au încărcat în saci aproape un vagon de porumb, pe care l-au transportat în bărcile lor. Ei s-au îndreptat apoi spre mal, în dosul fabricii de ciment Cantacuzino, unde erau așteptați de căruțe cu care intenționau să transporte porumbul furat. De data aceasta însă li s-a înfundat, căci o patrulă de grăniceri, din compania întâi de pază, a trecut în momentul acela prin dreptul fabricii și a observat cele trei bărci, care se apropiau de țărm. Grănicierii, bănuind că au de-a face cu contrabandiști, au pornit cu o barcă după tâlhari, somându-i să oprească. Aceștia însă n-au ascultat, ci au început să vâslească cu și mai multă putere, trăgând chiar focuri de revolver, ca să intimideze pe grăniceri. Soldații au răspuns și ei cu focuri de armă. Văzând că sunt în pericol, hoții au lăsat marfa în bărci, în voia apei și au sărit în Dunăre, înotând până în baltă, unde li s-a pierdut urma”¹⁹.

Ziarul „Dimineața” din 20 iulie 1934 prezenta o relatare a corespondentului sau de la Brăila, din care reținem rândurile următoare: „Se știe că, în ultimul timp în portul nostru numeroase bande de pirați atacă cu îndrăzneală vasele ancorate pe fluviu și canalul Măcinului și fură importante cantități de cereale, cum și materiale de preț. În majoritate, bandele erau alcătuite din pirați și contrabandiști periculoși, care locuiesc parte prin cartierul Comorofca și Vadul Olaneriei, iar alții în comuna Pisc și Carcaliu – Tulcea. Sesizat de repetatele lovituri date de răufăcători, d. căpitan L. Mihăilescu, comandantul companiei I-a a grănicerilor de pază, a luat severe măsuri, pentru reprimarea bandelor. În primul rând d-sa a organizat câteva patruli de soldați grăniceri, pe care le-a însărcinat să facă razii în timpul nopții, pe Dunăre și canalul Măcinului. În noaptea de 10 spre 11 iulie a.c., o patrulă a surprins pe canalul Măcinului, mai sus de canalul Filipoiu, o barcă, condusă de doi lipoveni pescari, care se îndrepta spre comuna Carcaliu. Bănuind că sunt pirați, grănicierii i-au somat să se oprească, dar lipovenii nu s-au supus, ci, dimpotrivă, au început să vâslească mai cu putere, căutând să dispară. Nerăspunzând la somațiile legale, urmăritorii au tras focuri de armă asupra piraților. La rândul lor aceștia au tras și ei mai multe focuri. În cele din urmă a fost prins Petre Cuprian Feodot. Întrebat despre tovarășul lui, el a

¹⁸ „Dimineața”, an XXX, nr. 9812 din 23 aprilie 1934, p. 8.

¹⁹ „Adevărul”, an XLVIII, nr. 15480 din 2 iulie 1934, p. 7.

declarat că în timpul luptei Vicol Nazariea căzut în apă, fără să mai iasă la suprafață”²⁰.

O altă știre din decembrie 1934 relatează un caz similar: „Bande de pirați, care mișună prin portul nostru, au dat o nouă și îndrăzneță lovitură, atacând de data aceasta cargobotul <<Kelet>>, sub pavilion ungar, ancorat la punctul Băi vis-à-vis de moara Violatos. După cum am comunicat la timp, hoții au atacat cu o noapte înainte mai multe șlepuri de cereale, ancorate la același punct, reușind să sustragă dintr-un hambar o mare cantitate de grâu. Pentru reușita celei de a doua lovituri, banda de pirați – care se crede că e una și aceeași – condusă de răufăcătorii frații Toni din cartierul Atârnați, s-a dus cu barca până la acel punct și s-au cățărat pe lanțul ancorei, suindu-se apoi pe bordul vasului furând din cabinele mateloților lucruri de valoare. Însă când se pregăteau să dispară, au fost surprinși de un marinar care făcea de pază. Hoții fiind somați de mateloți să se predea, au aruncat lucrurile furate în Dunăre și reușind să înoate până la mal au dispărut. Pirații au abandonat și barca cu care au venit la vas, care a fost predată căpitaniei portului, pentru cercetări”²¹.

Ziarul „Universul” din decembrie 1935 anunța cititorii săi de un alt caz de piraterie ce se întâmplase în zona portului Brăila, „săvârșit de o bandă de lipoveni pirați”: „Aceștia aflaseră probabil că șlepu S.R.D. 14, ancorat pe canalul Măcinului, în fața punctului Ghecet, este încărcat cu saci de grâu din noua recoltă și s-au hotărât să-l jefuiască. După miezul nopții, lipovenii s-au apropiat de șlep cu bărcile și după ce s-au încredințat că nu sunt observați, au lăsat pe unul din ei să facă de pază, iar ceilalți s-au suit pe bord. Cu ajutorul unor unelte ce le pregătiseră din vreme, tâlharii au deschis capacul de la unul din hambare și au furat peste 20 de saci cu grâu, pe care i-au scoborât în lotcile lor. În ultimul moment însă, când mai aveau de transportat câțiva saci, pirații au fost simțiți de cârmaciul vasului I. Munteanu, care a ieșit din cabina unde dormea și a dat alarma, cerând ajutorul marinarilor de pe celelalte vase ancorate la acel punct. De teamă că vor fi descoperiți, hoții s-au năpustit asupra cârmaciului și au încercat să-l lovească cu cuțitele. Cum nu avea altă posibilitate de scăpare, acesta a sărit în apă și a trecut fluviul înot, până la punctul Ghecet, unde a înștiințat autoritățile. În urmărirea piraților au plecat mai mulți grăniceri însărcinați cu paza pe Dunare, dar până acum nu i-au putut descoperi. Se crede că tâlharii s-au refugiat în baltă”²².

La 8 mai 1937 corespondentul de la Brăila al ziarului „Curentul” transmitea: „De la o vreme încoace, atacurile banditești pe Dunăre se succed

²⁰ „Dimineata”, an XXX, nr. 9899 din 20 iulie 1934, p. 3.

²¹ „Universul”, an LI, nr. 340 din 12 decembrie 1934, p. 9.

²² „Universul”, an LII, nr. 342 din 12 decembrie 1935, p. 1.

matematic. O bandă de pirați organizată, dă lovituri îndrăznețe la vasele ancorate în rada portului și pe canalul Măcinului. Mai multe șleपुरi au fost atacate și devalizate de conținutul din hambare, de către pirații Dunării, care dispăreau fără a li se da de urmă, prin stufărișul bălților inundate de apa. Căpitănia portului a organizat câteva razii nocturne, care însă au rămas infructuoase. Ultima lovitură dată de pirații organizați în bandă, a fost săvârșită pe vaporul <<Diessel>> sub pavilion german. Pirații au pătruns în cabinele ofițerilor și marinarilor, pe când aceștia lipseau de la bord fiind în oraș, furând haine, lenjuri și o importantă sumă de bani în bancnote străine și românești. Poliția portului sesizată, împreună cu căpitănia, au întreprins vaste cercetări pentru descoperirea periculoasei bande de pirați”²³.

În decembrie 1937 corespondentul de la Brăila al ziarului „Universul” scria despre încă un caz ce arăta că fenomenul nu dispăruse din viața porturilor dunărene: „Bande de pirați care în vara și toamna anului acesta au terorizat personalul șleपुरilor și vapoarelor străine ancorate în portul nostru, se părea că în ultima vreme își încetaseră activitatea. Iată însă că, membrii unei asemenea bande au dat azi o nouă lovitură de pe urma căreia s-au ales cu o pradă în valoare de aproape 50 mii lei. Căpitănia portului a fost înștiințată că, în timpul nopții, hoții cu ajutorul unei bărci s-au apropiat de șlepul <<Phönix>> sub pavilion român, ancorat la punctul <<Vadul Budur>> unde încărcă cereale în tranzit pentru țările din susul Dunării și cățărându-se pe lanțul ancorei, s-au urcat la bord. Cum personalul vasului dormea, pirații au spart lacătele de la hambare și au furat mărfuri, obiecte, cereale și o cantitate de aramă. Prada au încărcat-o apoi în barcă și au dispărut în bălțile Dunării”²⁴. În aprilie 1938 „o bandă de hoți s-a urcat în timpul nopții pe bordul vapoarelor grecești <<Varvara>> și <<Aighai>>, ancorate în bazinul cherestelelor, furând lucruri din cabinele marinarilor. Pirații au plecat cu bărcile ducând întreaga pradă”, nota presa vremii²⁵. Actele de piraterie s-au desfășurat în zona Dunării de Jos în toată această perioadă, cu toate măsurile luate de autorități împotriva lor. Chiar cu puțin înainte de intrarea în război, la Brăila a fost arestată banda condusă de Pavel Sofron din satul Carcaliu, fost tovarăș al lui Ștefan Terente, zis regele bălților Brăilei²⁶.

Persistența fenomenului se explică prin tradiția îndelungată a acestei activități, devenite un mod de viață obișnuit pentru locuitorii unor sate din zonă, precum Ghindărești și Carcaliu. Abilitățile acestor pescari de a folosi bărcile, dar și cunoașterea aprofundată a bălților și canalelor din zona

²³ „Curentul”, an X, nr. 3329 din 10 mai 1937, p. 9.

²⁴ „Universul”, an LV, nr. 1 din 1 ianuarie 1938, p. 16.

²⁵ „Universul”, an LV, nr. 116 din 30 aprilie 1938, p. 13.

²⁶ „Curentul”, an XIV, nr. 4781 din 8 iunie 1941, p. 6.

Dunării de Jos, i-au ajutat să opereze în voie atacurile lor asupra vaselor aflate aici. Nesfiindu-se să folosească armele de foc, dar căutând și să mituiască jandarmii ce asigurau paza Dunării, acești așa-ziși pirați erau conștienți de riscurile la care se expuneau și care nu îi speriau. Răspunsul autorităților în drept nu era întotdeauna la înălțimea cerută, aceasta și datorită inferiorității numerice, lipsei posibilităților materiale necesare pentru a asigura siguranța navigației pe întreg parcursul fluviului. La rândul ei Justiția nu condamna decât rar pe acești pirați, iar așa cum am arătat, pedepsele erau minore și nu aveau efectul scontat, pirații nefiind deranjați de ele. Schimbările ulterioare, provocate de războiul ce a urmat și de instaurarea noului regim autoritar au stăvilit însă în bună măsură acest fenomen.

PIRACY ON THE LOWER DANUBE IN THE INTERWAR PERIOD

-abstract-

Key Words: piracy, Lower Danube, Interwar period.

In the interwar period, the phenomenon of piracy was maintained at important levels in the area of the Lower Danube. The newspapers of the time quite often announced attacks by pirates on vessels with grain or other goods. The police and the gendarmes were not able to limit the phenomenon, as a result of which merchants and sailors suffered. From the cited articles, you can see the extent of this phenomenon, the response of the authorities, but also the way the pirates operate.